یادداشت روز

مثل رئیسی

۲۷ خرداد ۱۳۸۳ بود که رهبر انقلاب در دیدار با نمایندگان مجلس هفتم که به تازگی راهی مجلس شده بودند، فرمودند: «گاهی بعضی‌ها تصور می‌کنند چهار سال وقت دارند و دو سه ماهِ اول چیزی نیست. نه آقا! همان دو سه روز اول هم مهم است. یک روز را هم نباید از دست داد. چهار سال، وقت زیادی است؛ به شرط آن‌که از همه ساعات و روزهای آن استفاده شود؛ نه این‌که توقع زیادی داشته باشیم... یکی از نام‌های دارای افتخار در تاریخ ما- به همان اندازه‌ای که واقعیت دارد- امیرکبیر است. امیرکبیر در کشور ما سه سال در رأس دولت بوده است. معلوم می‌شود سه سال وقت خیلی زیادی است. همه کارهایی که امیرکبیر انجام داده و همه خاطرات خوبی که تاریخ و ملت ما از این شخصیت دارد، محصول سه سال است. بنابراین چهار سال، وقت کمی نیست- وقت خیلی زیادی است- به شرط این‌که از همه این وقت به نحو درست استفاده شود.»

این اولین باری نبود که رهبر انقلاب دوره ۳۹ ماهه صدارت «امیرکبیر» بر امور کشور را به نشانه خدماتی بزرگ در فرصتی کم برای مسئولان نظام مثال می‌زدند و البته آخرین بار هم نبود. میرزا تقی خان فراهانی یا همان «امیرکبیر» در فرصت حدودا ۳۹ ماهه صدارتش اقداماتی انجام داد که تا آن زمان بی‌نظیر بود و در تاریخ ایران ماندگار شد. معمولا «امیرکبیر» را به احداث «دارالفنون» برای آموزش علوم و صنایع جدید به جوانان ایرانی می‌شناسند اما «دارالفنون» با همه اهمیتش تنها یکی از کارهای دوره ۳ ساله مسئولیتش است. او ساز و کارهای نظامی را به منظور حفظ امنیت کشور به شکل امروزی پایه‌گذاری کرد. ارتشی منظم شامل نظامیان دوره دیده، مدرسه نظامی و کارخانه اسلحه‌سازی تشکیل داد و برای تأمین امنیت مردم پاسگاه‌ها و پادگان‌ها را در داخل شهر و در راه‌های مواصلاتی تأسیس کرد.

او همچنین منابع و مخارج اداره کشور را محاسبه کرد و سپس برای رفع کسری بودجه اقدام به اصلاح نظام مالیاتی و نظام پرداخت حقوق و دستمزد کرد. علاوه‌بر سیاست‌های نظامی، امنیتی و اقتصادی؛ «امیرکبیر» در همان ۳۹ ماه اقدامات قابل توجهی در حوزه اجتماعی مانند واکسیناسیون سراسری در برابر آبله، راه‌اندازی روزنامه «وقایع اتفاقیه» به منظور آگاهی‌بخشی به افکار عمومی و مسئولان از مسائل کشور، احداث بیمارستان، اعزام پزشک به مناطق مختلف ایران، ایجاد گذرنامه برای ساماندهی مسافرت ایرانیان، تأسیس چاپارخانه جهت ایجاد شبکه ارتباطی سریع در کشور و... انجام داد.

اما شاید مهم‌ترین خدمت «امیرکبیر» از روحیه استعمارزدایی و استقلال‌طلبی او نشأت می‌گرفت. او به منظور کاهش مداخلات خارجی در امور کشور در نحوه ارتباط سفارت‌خانه‌ها با دربار بازنگری کرد و بخشی از نظام اطلاعاتی و امنیتی کشور را مأمور به مراقبت از فعالیت سفارتخانه‌های خارجی در تهران کرد. امیرکبیر با توانمندسازی مردم ایران موفق شد ضمن رونق کشاورزی و برخی صنایع، تراز بازرگانی خارجی را به نفع ایران اصلاح کند. همه اینها و بسیاری از خدمات دیگر میرزا تقی خان فراهانی ملقب به «امیرکبیر» تنها در همان دوره ۳ سال و دو ماه و بیست و هشت روز اتفاق افتاد.

امیرکبیر اگرچه یک اسطوره بود اما افسانه نبود. ۶ شهریور ۱۴۰۳ رهبر انقلاب در نخستین دیدار با هیئت دولت چهاردهم یک بار دیگر برای یادآوری فرصت زودگذر خدمت به مردم؛ «امیرکبیر» را مثال زدند با این تفاوت که این‌بار از یک نفر دیگر نیز هم‌تراز با او یاد کردند: «چهار سال زود می‌گذرد، لکن در همین مهلت زودگذر کارهای بزرگ می‌توان کرد. امیرکبیر سه سال در کشور حکومت کرد، کارهای بزرگی را بنیان‌گذاری کرد. خود آقای رئیسی عزیز ما سه سال حکومت کرد و ریاست کرد، کارهای خوبی ایشان انجام دادَ و بعضَی کارها را پایه‌گذاری کرد که ان‌شاءالله ثمره‌اش را بعدها کشور خواهد دید.»

شهید «رئیسی عزیز» نمونه دیگری شد از خدمات بسیار در فرصت اندک. او فقط چیزی حدود ۲ سال و ۹ ماه سکان اداره کشور را برعهده داشت اما در این مدت کوتاه تقریبا هیچ فرصتی را برای خدمت به مردم از دست نداد. شهریور ۱۴۰۰ سید ابراهیم رئیسی دولت خود را در حالی تشکیل داد که به اعتراف حسن روحانی رئیس دولت دوازدهم در پاسخ به محمدباقر نوبخت (رئیس وقت سازمان برنامه و بودجه) مورخ ۹ مرداد ۱۴۰۰: «همه موجودی خزانه تخلیه شده است. موجودی وجود ندارد.» اما حتی این اعتراف تلخ حسن روحانی نیز عمق اوضاع وخیم کشور به خصوص در زمینه کالاهای اساسی را در زمان تحویل دولت به شهید رئیسی نشان نمی‌داد.

۱۶ تیر ۱۴۰۰ (کمتر از یک ماه به واگذاری دولت دوازدهم به دولت سیزدهم) علیرضا رزم‌حسینی وزیر وقت صمت در نامه به رئیس وقت بانک مرکزی نوشت به دلیل کمبود تخصیص ارز، خرید تضمینی گندم نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۵ درصد کاهش داشته است. آقای رزم‌حسینی می‌نویسد: «بانک مرکزی تاکنون نسبت به تأمین ارز ۶٫۵ میلیون تُن گندم مورد نیاز کشور اقدامی نکرده است که در صورت تداوم این وضعیت تأمین گندم با چالش جدی مواجه خواهد شد.» وزیر وقت صمت در ادامه از وضعیت نگران‌کننده روغن خبر می‌دهد که به دلیل کمبود تخصیص ارز تنها قادر به تأمین روغن خام مورد نیاز کشور تنها برای ۴ ماه ابتدایی سال ۱۴۰۰ است و هشدار می‌دهد: «در صورت عدم تخصیص ارز، جریان تأمین این کالا با چالش مواجه می‌شود.» وزرای دولت دوازدهم در روزهای پایانی خدمت‌شان بارها چنین نامه‌های نگران‌کننده‌ای را که حاکی از اوضاع آشفته اداره کشور در آن روزهاست برای حسن روحانی نوشتند و نسبت به شرایط موجود به او هشدار دادند.

۱۹ تیر ۱۴۰۰ کاظم خاوازی وزیر وقت جهاد کشاورزی در نامه‌ای از اوضاع تکان‌دهنده نهاده‌های دامی، کاهش تولید و کشتار دام‌های مولد و کمبود گوشت در آینده خبر داد. آقای خاوازی درباره اوضاع آن روزها نوشت: «موج اعتراضات گاوداران شیری و گاوداران گوشتی به هم پیوست و ضمن ایجاد صحنه‌های بسیار دردناک و فجیع از کشتار دام‌ها و ریختن شیر و خون آنها در خیابان‌ها شروع تا به تهدید بسته شدن کشتارگاه‌ها و ایجاد بحران گوشت برای کشور در هفته پیش ختم شد.» آقای خاوازی درباره مشکلاتی که به علت عدم مدیریت مناسب امور در این زمینه، گریبان‌گیر کشور در آینده خواهد شد نیز می‌نویسد: «حذف دام‌های مولد و کاهش کل جمعیت دامی، علاوه‌بر از دست دادن سرمایه‌های ژنتیکی و نظر به فاصله نسلی ۳٫۵ تا ۴ سال، به هیچ وجه در میان مدت قابل جبران نبوده و کشور را با خطر کمبود شدید شیر و گوشت مواجه خواهد ساخت.»

تعطیلی واحدهای تولیدی و در نتیجه بیکاری و عدم پرداخت حقوق کارگران از مشکلات رایج در روزهای پایانی دولت حسن روحانی بود. محمد شریعتمداری وزیر وقت کار در نامه‌ای به حسن روحانی نوشت: «مدتی است ده‌ها هزار نفر از کارگران صنعت نفت و پتروشیمی در مناطق مختلف کشور به دلیل اعتراض به مسائل مُزدی و حقوقی و عدم توجه به برخی از نیازمندی‌های آنان دست به اعتصاب زده و مذاکرات مسئولین وزارت‌خانه‌های تعاون، نفت، کشور و اطلاعات تنها موجب بازگشت حدود سه هزار نفر از آنان به کار شده.» اسحاق جهانگیری معاون اول حسن روحانی با جمع‌بندی خود از این شرایط، اوضاع کشور در آن زمان را از زمان جنگ تحمیلی ۸ ساله هم بدتر دانست و در جلسه ۱۳ مرداد ۱۴۰۰ هیئت دولت با حضور سید ابراهیم رئیسی گفت: «منابع کشور ته کشیده... آقای رئیسی در چنین شرایطی مسئولیت اداره کشور را بر عهده گرفتند.»

«رئیسی عزیز» اما با آه و ناله پشت تریبون‌های رسمی، این مشکلات را به میان مردم نکشاند. او ترجیح داد بازنمایی رسانه‌ای از رئیس‌جمهوری اسلامی ایران چهره‌ای امیدوار، قوی و مصمم برای رفع مشکلات بزرگ و انجام کارهای بر زمین مانده باشد. برای همین آستین همت را بالا زد و با امید به آینده و تلاش شبانه‌روزی اوضاع وخیم به جا مانده از دولت دوازدهم را سامان داد. ۲ سال و ۹ ماه بعد وقتی او با پرواز اردیبهشت، مسافر آسمان شد؛ برخلاف سال ۱۴۰۰ ذخیره کالاهای اساسی کشور برای ۶ ماه بعد نیز تأمین بود. خزانه کشور چیزی بالغ بر ۳۰ هزار میلیارد تومان موجودی داشت و صندوق ذخیره ارزی که در دولت دوازدهم تبدیل به قلکی برای مخارج امور روزمره کشور شده بود؛ با پرداخت سهم سالیانه‌اش در دولت سیزدهم جایگاه راهبردی خود برای نسل آینده را باز یافته بود.

سید ابراهیم رئیسی در دو سال و ۹ ماه خدمتش بیش از ۸ هزار و ۷۰۰ واحد تولیدی راکد و نیمه فعال را احیا کرد و به چرخه تولید بازگرداند. او توانست پروژه‌هایی که سال‌ها در دولت‌های مختلف بر زمین مانده بود را به انجام برساند؛ بیمارستان امام خمینی(ره) شهریار پس از ۳۴ سال، فرودگاه شهدای سقز پس از ۲۷ سال، راه‌آهن بستان‌آباد-خاوران پس از ۲۲ سال، سد گرمی‌چای پس از ۲۰ سال، راه‌آهن همدان-سنندج پس از ۱۸ سال، مجتمع پتروشیمی گچساران پس از ۱۷ سال، طرح آبرسانی غدیر برای استان خوزستان پس از ۱۵ سال، سد غدیر باباحیدر پس از ۱۵ سال، بیمارستان امام حسین(ع) فسا پس از ۱۲ سال، سد چمشیر پس از ۱۱ سال و ده‌ها پروژه و طرح زیربنایی و نیمه‌کاره دیگر پس از سال‌ها معطلی همگی در دولت شهید رئیسی به اتمام رسید.

آیت‌الله رئیسی مصداق فرصت‌شناسی برای خدمت به خلق بود. کاری که خمینی عزیزمان آن را «بالاترین عبادت» می‌دانست: «وظیفه ما و همه دست اندرکاران است که به این مردم خدمت کنیم و در غم و شادی و مشکلات آنان شریک باشیم که گمان نمی‌کنم عبادتی بالاتر از خدمت به محرومین وجود داشته باشد.» سید ابراهیم رئیسی در زمانی کم، خدماتی بسیار ارائه داد و حالا می‌شود به جای «امیرکبیر» او را برای مسئولین فعلی و آینده مثال زد: مثل رئیسی باش.

سید محمدعماد اعرابی

اسلامی:

برخی به دنبال ممانعت از تبدیل ایران به سازنده نیروگاه‌های اتمی هستند

رئیس سازمان انرژی اتمی با بیان اینکه برخی به دنبال ایجاد محدودیت‌های بین‌المللی برای ممانعت از تبدیل ایران به عنوان سازنده نیروگاه‌های اتمی هستند، گفت: آنها با ابزارها و محدودیت‌ها به دنبال ناهموار کردن مسیر پیشرفت ایران در عرصه علم و فناوری هستند.

محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی چهارشنبه ۱۹ دی‌ماه در هجدهمین کنفرانس ملی و چهاردهمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت فناوری و نوآوری با بیان اینکه در این سال‌ها همواره به رشد شتابان علوم و فناوری نوین توجه ویژه‌ای شده، گفت: علی‌رغم اینکه دشمنان در حوزه هسته‌ای برای ما هیاهوهای فراوانی ایجاد کرده‌اند، ما بدون توجه به این رویکرد، مسیر پیشرفت را پیمودیم، اما هنوز با راه‌های نرفته فراوانی مواجه هستیم و باید در این مسیر با قدرت بیشتری پیش برویم.

وی خاطرنشان کرد: در حوزه فناوری‌های نوین و نوظهور حد توقف نمی‌توان متصور شد. دستیابی به فناوری‌های نوین در کشور باید تصاعدی باشد، زیرا جهان به دنبال بهره‌گیری بیشتر از فناوری است.

اسلامی گفت: در چرخه نوآوری، در فرآیند تبدیل ایده به محصول و عرضه مناسب آن و در نهایت ایجاد زنجیره ارزش، باید نواقص و خلأهای موجود را برطرف کنیم.

وی ادامه داد: جاماندن و غفلت در این راه اصلا جایز نیست؛ دشمنان با تبدیل «نوآوری باز» به «نوآوری بسته» به دنبال افزایش انحصارطلبی هستند.

معاون رئیس‌جمهور خاطرنشان کرد: باید به دنبال تسهیل فعالیت نخبگان و استعدادهای برتر در کشور باشیم، زیرا دشمنان به دنبال جذب جوانان ما و حفظ برتری خود هستند. با توجه به جامعه قوی، مستعد و ظرفیت قابل ملاحظه‌ای که در توسعه علم و فناوری در کشور داریم، حتما باید از سازوکارهای متعدد و متنوع در زمینه علم و فناوری بهره بگیریم تا بتوانیم ایده‌ها را در فرآیندهای سریع‌تر علمی، تبدیل به دانش، فناوری و ثروت کنیم.

اسلامی در ادامه با اشاره به دستاوردها و توانمندی‌های صنعت هسته‌ای کشور و توسعه فعالیت‌های سازمان انرژی اتمی در حوزه‌های گوناگون اظهار داشت: سازمان انرژی اتمی ایران در حوزه‌های مختلف علمی و فناورانه اقدامات چشمگیری انجام داده و در این مسیر برای تحقق اهداف کلان این صنعت ملی از همه ظرفیت‌ها و استعدادها استفاده می‌کنیم. همچنین در نظر داریم که طرح‌ها و پروژه‌های مهمی را در این حوزه به ثمر برسانیم و در عرصه علم و فناوری همگام با کشورهای پیشرفته حرکت کنیم.

معاون رئیس‌جمهور خطاب به فناوران و پژوهشگران این حوزه عنوان کرد: با تبدیل کشورمان به سازنده نیروگاه‌های اتمی مخالف هستند در حالی که کشورهای مختلف در بیست و هشتمین و بیست و نهمین نشست اقلیمی سالانه سازمان ملل متحد (کاپ ۲۸ و کاپ ۲۹) اتفاق نظر داشتند که دنیا باید به سمت انرژی‌های پاک حرکت کند که بر این اساس تا سال ۲۰۵۰ ظرفیت نیروگاه‌های اتمی در جهان برای تولید برق هسته‌ای سه برابر خواهد شد. وی ادامه داد: این اتفاق بسیار بزرگی است که رقم خورده، اما برخی به دنبال ایجاد محدودیت‌های بین‌المللی برای ممانعت از تبدیل ایران به عنوان سازنده نیروگاه‌های اتمی هستند. با ابزارها و محدودیت‌ها به دنبال ناهموار ساختن مسیر پیشرفت ایران در عرصه علم و فناوری هستند تا اجازه ندهند کشور ما به اهداف توسعه‌ای دست یابد. رئیس سازمان انرژی اتمی تأکید کرد: لازم است با جدیت بیشتری چرخه فناوری را هم در بخش‌های گوناگون مرتبط با صنعت هسته‌ای، نظیر اکتشاف معادن و حوزه‌های مهم سلامت، پزشکی، کوانتوم، پلاسما و پرتودهی تکامل ببخشیم و در ادامه با تبدیل ایده به محصول و صنعت موجبات تقویت اقتصاد دانش‌بنیان را فراهم سازیم.

اسلامی گفت: با تحقیقات درون‌زا تبدیل به یکی از بازیگران اصلی عرصه علم و فناوری جهانی شده‌ایم، البته در بازارهای بین‌المللی باید از سهم بیشتری برخوردار باشیم. در این مسیر نباید متوقف شد، بلکه با همدلی، هم‌افزایی و همکاری یکپارچه روند را به‌گونه‌ای پایه‌گذاری کنیم که منجر به شکوفایی علمی و اقتصادی شود. با تحقق این موارد جایگاه کشور در عرصه علم و فناوری ارتقا می‌یابد و شأن ملت عزیز ایران اسلامی نیز بیش از پیش حفظ خواهد شد.

غرفه ارائه آخرین دستاوردها و توانمندی‌های صنعت هسته‌ای در هجدهمین کنفرانس ملی و چهاردهمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت فناوری و نوآوری برپا شده است. هجدهمین کنفرانس ملی و چهاردهمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت فناوری و نوآوری با شعار «نوآوری فراتر از مرزها: انقلاب صنعتی چهارم و هوش مصنوعی» در روزهای ۱۹ و ۲۰ دی ۱۴۰۳ در پژوهشگاه نیرو در حال برگزاری است.

مهاجرانی: کارگروهی برای رفع موانع تجاری با اعضای بریکس به دستور رئیس‌جمهور تشکیل شده است

سخنگوی دولت درخصوص رفع موانع تجاری برای سرمایه‌گذاری‌های خارجی در ایران، گفت: ما در این خصوص دو دسته کشور داریم یکی کشورهایی که عضو بریکس هستند و تعاملات با آنها ذیل بریکس بررسی می‌شود و دیگر کشورهایی که عضو بریکس نیستند مانند برخی کشورهای اروپایی. مشخصاً رئیس‌جمهور دستور داده‌اند و کارگروهی تشکیل شده که در مورد سرمایه‌گذاری و رفع موانع سرمایه‌گذاری در طرح‌های پیشران بررسی‌های لازم را انجام دهد.

فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت در گفت‌وگوی اختصاصی با اسپوتنیک در تهران گفت: امیدواریم در هفدهم ژانویه شاهد امضا سند جامع همکاری‌های دو کشور باشیم. بر اساس گفت‌وگوها و آماده‌سازی‌هایی که از قبل انجام شده بود من جمله هم در متن و هم در حاشیه سفر رئیس‌جمهور ایران به کازان که گفت‌وگوهای تفصیلی با تمامی اعضا صورت گرفت.

وی افزود: مشخصاً با خود روسیه شاهد سفر رئیس‌جمهور به روسیه خواهیم بود که امیدواریم دو موضوع کریدور شمال- جنوب که کارهای آن انجام شده و در حال پیش برد است و دوم طرح انتقال گاز روسیه به ایران که جز موضوعاتی است که به صورت مشخص مورد تاکید و توافق دو طرف بوده اجرائی شود.

سخنگوی دولت ادامه داد: ما در تمامی سفرهای رئیس‌جمهور به ویژه در سفر کازان روسیه بر ایجاد مزیت برای استفاده از کریدور شمال- جنوب ایران تاکید داشتیم، در تمامی کشورها بخش‌های دولتی می‌توانند مزیت‌هایی را برای بخش خصوصی ایجاد کنند تا از مسیری خاص استفاده شود.

مهاجرانی گفت: در سفر رئیس‌جمهور به کازان روسیه و در اجلاس بریکس با کشورهای عضو این پیمان گفت‌وگو هایی انجام شد تا این مزیت‌ها به وجود بیاید، هم در راستای استفاده از کریدور شمال- جنوب ایران و هم در راستای قرار گرفتن روسیه به عنوان یک بازار. بالغ بر ۴۰ درصد جمعیت جهان در پیمان بریکس قرار گرفته و تبادل کالایی که در این پیمان صورت می‌گیرد ارزش بسیاری را برای تمام شرکت کنندگان دارد.

وی درخصوص رفع موانع تجاری برای سرمایه‌گذاری‌های خارجی در ایران، گفت: ما در این خصوص دو دسته کشور داریم یکی کشورهایی که عضو بریکس هستند و تعاملات با آنها ذیل بریکس بررسی می‌شود و دیگر کشورهایی که عضو بریکس نیستند مانند برخی کشورهای اروپایی. مشخصاً رئیس‌جمهور دستور داده‌اند و کارگروهی تشکیل شده که در مورد سرمایه‌گذاری و رفع موانع سرمایه‌گذاری در طرح‌های پیشران بررسی‌های لازم را انجام دهد.

سخنگوی دولت افزود: این کارگروه در حال شناسایی موانع است و سعی می‌کند این موانع را به حداقل برساند، البته می‌دانیم هر کشوری زمانی که در حال جذب سرمایه‌گذار است باید یک سری تضامین داشته باشد که این سرمایه‌گذاری آیا واقعاً به صورت کامل انجام می‌شود، موضوع بازپرداخت آن چگونه است و کم و کیف اجرای پروژه به چه شکل خواهد بود.

خبر ویژه

فارین پالیسی: ترامپ قبلا یک بار در مقابل ایران شکست خورده است

«نظریه مرد دیوانه» ترامپ در برابر ایران کارایی ندارد، چرا که دست ترامپ برای ایران رو شده است.

این تحلیل را «فارین پالیسی» نشریه تخصصی سیاست خارجی در آمریکا منتشر کرد و نوشت: دونالد ترامپ در دوران ریاست‌جمهوری خود از «نظریه مرد دیوانه» استفاده کرد تا خود را رهبری غیرقابل پیش‌بینی و خطرناک جلوه دهد. اما آیا این رویکرد توانست ایران را وادار به تغییر رفتار کند، یا صرفاً به تشدید بحران منجر شد؟

ترامپ، به خاطر روش‌های غیرمعمول خود در سیاست خارجی شهرت دارد. یکی از تاکتیک‌هایی که به طور مکرر توسط او به کار گرفته شده، چیزی است که تحلیلگران آن را «نظریه مرد دیوانه» می‌نامند. این نظریه، که ریشه‌های آن به رفتار ریچارد نیکسون در دوران جنگ سرد بازمی‌گردد، مبتنی بر این ایده است که رهبران می‌توانند با نمایش غیرقابل پیش‌بینی بودن و تهدید به اقدامات شدید، طرف مقابل را وادار به امتیازدهی کنند. اما آیا این استراتژی در برابر ایران موفقیت‌آمیز بود یا به تشدید تنش‌ها منجر شد؟

ترامپ بارها با افتخار از سبک مذاکره خود صحبت کرده است. او در یک مصاحبه در سال ۲۰۱۸ اظهار داشت: «من مذاکره‌کننده‌ای هستم که همیشه گزینه‌های متفاوتی را روی میز می‌گذارم. این باعث می‌شود طرف مقابل هرگز نداند که گام بعدی من چیست.» یکی از نمونه‌های برجسته این روش، تهدید او به «نابودی کامل» کره شمالی در سخنرانی‌اش در سازمان ملل بود. اما در مورد ایران، این روش چگونه عمل کرد؟

ترامپ با خروج از توافق هسته‌ای در سال ۲۰۱۸، سیاست «فشار حداکثری» را علیه ایران آغاز کرد و امیدوار بود که این سیاست بتواند ایران را وادار به پذیرش توافقی سختگیرانه‌تر کند. به گفته جان بولتون، مشاور وقت امنیت ملی، ترامپ معتقد بود که ایران در برابر فشارهای اقتصادی سر تعظیم فرود خواهد آورد. بولتون در کتاب خود می‌نویسد: «ترامپ تصور می‌کرد که ایرانی‌ها نمی‌توانند فشار را تحمل کنند و در نهایت به میز مذاکره بازخواهند گشت.»

اما پاسخ ایران به این فشارها متفاوت بود. تهران نه تنها از مذاکره خودداری کرد، بلکه با گسترش برنامه هسته‌ای خود و افزایش حملات نیابتی در منطقه نشان داد که به راحتی تسلیم نمی‌شود. ظریف، وزیر خارجه وقت ایران، در مصاحبه‌ای اظهار داشت: «ترامپ فکر می‌کند که با فشار می‌تواند ما را به زانو درآورد، اما تاریخ نشان داده که ایرانی‌ها در برابر فشار مقاومت می‌کنند.»

یکی از تصمیمات جنجالی ترامپ، صدور فرمان کشتن قاسم سلیمانی، فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران، در ژانویه ۲۰۲۰ بود. این اقدام که در نزدیکی فرودگاه بغداد انجام شد، به تشدید تنش‌ها میان دو کشور انجامید. ایران در پاسخ، حملات موشکی به پایگاه‌های آمریکا در عراق انجام داد و اعلام کرد که دیگر به محدودیت‌های برجام پایبند نخواهد بود.

نظریه‌ای که شکست خورد! رزانه مک‌مانوس، استاد علوم سیاسی دانشگاه پن استیت اشاره می‌کند که «نظریه مرد دیوانه» تنها زمانی مؤثر است که طرف مقابل باور کند رهبر مربوطه واقعاً در مورد یک موضوع خاص غیرقابل پیش‌بینی است. او توضیح می‌دهد: «اگر رهبر مربوطه بیش از حد غیرمنطقی به نظر برسد، اعتماد به تهدیدهای او کاهش می‌یابد و استراتژی شکست می‌خورد.»

در مورد ترامپ، بسیاری از تحلیلگران معتقدند که رفتار او بیش از حد پیش‌بینی‌پذیر شده بود. تصمیم او برای عدم واکنش نظامی به سرنگونی پهپاد آمریکایی توسط ایران در ژوئن ۲۰۱۹، این پیام را ارسال کرد که ترامپ تمایلی به ورود به جنگ ندارد. این تناقضات باعث شد که ایران، تهدیدهای او را جدی نگیرد.

ترامپ ممکن است تلاش کند بار دیگر از «نظریه مرد دیوانه» استفاده کند. اما تجربه گذشته نشان می‌دهد که این استراتژی در برابر ایران موفق نبوده است. ایران نه تنها تسلیم فشارهای اقتصادی نشد، بلکه با گسترش برنامه هسته‌ای و تقویت نفوذ منطقه‌ای خود نشان داد که سیاست فشار حداکثری ترامپ نتیجه معکوس داشته است.

مک‌مانوس در این باره هشدار می‌دهد: «رهبران باید مراقب باشند که شهرتشان به دیوانگی به یک نقطه ضعف تبدیل نشود.» در نهایت، اگر ترامپ بخواهد دوباره از این استراتژی استفاده کند، باید به این نکته توجه کند که رقبای او، از جمله ایران، اکنون به خوبی با این بازی آشنا هستند.

ظریف: بخش عمده مردم از دولت خاتمی ناراضی بودند

بر خلاف فضاسازی همیشگی مدعیان اصلاح‌طلبی، مبنی بر این که دولت خاتمی در اوج محبوبیت و رضایت مردمی قرار داشت، محمد جواد ظریف تأکید کرد بخش عمده‌ای از جامعه، از دولت خاتمی رضایت نداشت و از او عبور کرده بود.

ظریف که در دولت خاتمی، معاونت حقوقی و بین‌الملل وزارت خارجه و همچنین سفیر ایران در سازمان ملل بوده، به روزنامه ایران گفته است: ما توقع اتفاقاتی را داریم که یک شبه به ثمر برسد؛ مثلاً اینکه توقع داریم شب بخوابیم و صبح بیدار شویم و ببینیم که پولدار شده‌ایم و مشکلات حل شده است. خب مردم به دلیل اینکه شرایط کشور خوب نیست توقع دارند رئیس‌جمهوری در عرض سه الی چهار ماه با ایده وفاق همه مشکلات را به سرعت حل کند. چنین چیزی امکان‌پذیر نیست. باید بپذیریم بازگشتن از مسیر چه هزینه‌هایی دارد.

در این‌جا ضرورت دارد یادآوری کنم که در سال‌های آخر دولت آقای خاتمی، بخش عمده‌ای از جامعه پروژه عبور از ایشان را مطرح کردند و راضی نبودند. در شرایطی که دولت آقای خاتمی یکی از بهترین و موفق‌ترین دولت‌های بعد از انقلاب اسلامی بود. ما توقعاتی داریم که آن توقعات اساساً با واقعیات سازگاری ندارد، نه اینکه توقعات زیادی باشد. اینکه مردم توقع داشته باشند که زندگی خوبی داشته باشند، کاملاً بحق است. اما اینکه توقع داشته باشند این وضعیت بعد از یک دوره طولانی از شرایطی که در آن موجی از ناترازی‌ها ایجاد شده حتی برخی ناترازی‌ها با اهداف تخریبی صورت گرفته و سرمایه‌گذاری صورت نگرفته با آمدن یک دولت که به دنبال ایجاد یک وضعیت متفاوت است، یک شبه یا در فاصله ۲ الی ۳ ماه درست شود، یک مقدار نامعقول است.

وی می‌افزاید: حرف من این است که منتظر نتایج یک شبه نباشیم. برجام یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای سیاست خارجی بود. اما برخی به خاطر اینکه توقع داشتند این توافق یک شبه زندگی آنها را عوض کند، می‌گویند که برجام شکست خورده است. در صورتی که برجام شکست نخورده است. ما پیروزی را بر اساس توقعات سریع، به شکست تبدیل می‌کنیم.

ظریف ضمن دستاوردتراشی برای دولت گفته است: «بله برجام نتوانست یک شبه مشکلات را حل کند، اما داشت به آن سمت حرکت می‌کرد. چرا اجازه دادیم یک گروه از برجام تبلیغی کند که برجام پیروز را تبدیل به برجام شکست خورده کند».

در تأیید سخنان ظریف مبنی بر نارضایتی بخش عمده‌ای از جامعه از خاتمی و دولت او به عنوان یک سند روشن باید انتخابات سال ۱۳۸۴ را یادآوری کرد که کسانی مانند مصطفی معین وزیر خاتمی و مهرعلیزاده معاون خاتمی و همچنین مهدی کروبی رئیس‌مجلس اصلاحات و هاشمی رفسنجانی متحد اصلی خاتمی در این انتخابات نامزد بودند اما مردم حاضر نشدند به هیچ یک از نمایندگان طیف مدعی اصلاحات و اعتدال رأی بدهند و بنابراین در روز دوم انتخابات، هاشمی رفسنجانی توانست فقط ۱۰ میلیون رأی در برابر بیش از ۱۷ میلیون رأی احمدی‌نژاد کسب کند. این در حالی است که اگر مردم از عملکرد دولت خاتمی رضایت داشتند، نباید شاهد این نتیجه در انتخابات بودیم.

نکته دوم درباره برجام و ناترازی‌های ناشی از آن است که آقای ظریف درست توضیح نمی‌دهد. اینکه برجام فتح الفتوح قرن است و همه تحریم‌ها را لغو می‌کند و نوع مشکلات اقتصادی، از آلودگی هوا تا آب خوردن و سرمایه‌گذاری و تورم و رکود اقتصادی را حل می‌کند، سخن آقای روحانی و برخی دیگر از دولتمردان و حامیان تراز اول وی بود و اگر توقع خلاف واقع نابه‌جایی به وجود آمد و مردم را سرخورده کرد، زیر سر طیف شیدای مذاکره و اعتماد به غرب بود. در اثر این بی‌تدبیری بزرگ (که نفوذ دشمن هم در طراحی آن نقش مؤثری داشت) هم فرصت‌های مدیریت درونزا برای حل مشکلات از بین رفت، هم برنامه هسته‌ای (و تأمین برق اتمی) به تعطیلی سوق داده شد، هم بر اساس تعهد توافق پاریس کاهش مصرف سوخت فسیلی در نیروگاه‌ها را پذیرفتند و از توسعه ظرفیت‌های نیروگاهی بازماندند، هم درباره توسعه ظرفیت‌های پالایشگاهی کوتاهی کردند و هم دست خود را در دیپلماسی و تجارت خارجی بستند. بنابراین ناترازی‌های موجود یک شبه ایجاد نشده بلکه زیر سر مدیریت و دولت برجامی است.

ضمناً باید یادآور شد که توقع فایده از برجام توقع یک شبه نبود بلکه مردم چند سال منتظر سیب و گلابی‌های برجام مانندند اما در نهایت دیدند که تورم رکورد زده، چند هزار کارخانه از رونق افتاده، رشد اقتصادی منفی شده، صادرات نفت کاهش یافته، و دولت در دوره دوم خود صرفاً در حال بازی در زمین غرب، یعنی اتلاف وقت با دیپلماسی التماسی برای نقد کردن چک تقلبی برجام است.

شرق: مدیران روابط عمومی دولت فاقد کمترین تخصص لازم هستند

روزنامه حامی دولت با انتقاد از وضعیت روابط عمومی در دولت تأکید کرد: فلسفه روابط‌عمومی، نیاز واقعی جامعه به پاسخ‌گویی و اقناع افکار عمومی و تقویت اعتماد اجتماعی است نه صرفاً اطلاع‌رسانی.

روزنامه شرق در یادداشت خود آورده است: یکی از شعارها و قول‌های پرتکرار دکتر پزشکیان، چه در دوره رقابت‌های انتخاباتی و چه در دوره استقرار دولت و انتخاب همکاران دولت در بخش‌های مختلف، تأکید بر دو مقوله مشترک تخصص و تجربه کافی و مرتبط در انتخاب نیروها و همکاران و تیم دولت بوده است.

در حوزه روابط‌عمومی دولت، در وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مهم ملی و حتی استانی، تقریباً غیر از یکی، دو مورد، بقیه مدیران روابط‌عمومی انتخاب و انتصاب شده کمترین تخصص و تجربه در رشته روابط‌عمومی را دارند و بیشتر این مدیران یا از حوزه رسانه (سردبیران و دبیران و خبرنگاران و بعضاً مدیران مسئول) انتخاب شده‌اند که بعضاً حتی روزنامه‌نگاری هم نخوانده‌اند، یا با تخصص‌ها و تجربه‌های غیرمرتبط با مقوله رسانه و روابط‌عمومی انتخاب شده‌اند.

برای نمونه شورای اطلاع‌رسانی دولت و مدیران روابط‌عمومی دولت از چه کسانی انتخاب شده‌اند؟ کدام‌یک تخصص و تجربه موفق مدیریت روابط‌عمومی در نهاد دولتی پرمسئله و بحران را داشته‌اند که اکنون می‌خواهند به گمشده روابط‌عمومی دولتی در چهار دهه گذشته یعنی بازسازی اعتماد نهادی به دولت و نظام حکمرانی یک نگاه راهبردی و فرآیندمحور داشته باشند.

اصولاً برنامه راهبردی روابط‌عمومی دستگاه‌های دولتی برای چالش‌ها و بحران‌های جاری در حوزه انرژی، قطعی گاز، برق، نرخ ارز، تورم و فیلترینگ و حجاب و همچنین بحران‌های زودآیند بعدی چیست؟ اتفاقاً در همه دولت‌ها یکی از پاشنه آشیل‌های اصلی دولت‌ها، نهاد روابط‌عمومی بوده است. دولت‌ها روابط‌عمومی را به مثابه رسانه درک و فهم می‌کنند و حتی در انتصاب‌ها سراغ مجریان رادیو و تلویزیون و روزنامه‌نگاران و خبرنگاران معروف، خوش‌گفتار و خوش‌قلم رفتند و اتفاقاً هیچ‌کدام کارنامه قابل دفاعی هم ارائه نکردند و حتی در زمان‌هایی با نوشتن توئیت‌ها و فعالیت‌های رسانه‌ای در شرایط عادی بحران خلق کردند یا به تشدید بحران کمک کردند. باید بدانیم که روابط‌عمومی نهادی است که راهبردها و وظایف و کنش‌هایی غیر از اطلاع‌رسانی و رسانه‌ای‌کردن فعالیت‌ها و اقدامات دارد. فلسفه روابط‌عمومی در سازمان‌ها برایند نیاز واقعی جامعه به پاسخ‌گویی و اقناع افکار عمومی و تقویتِ اعتماد اجتماعی به صنعت و ساختارهای سیاسی و تولیدی و خدماتی است نه صرفاً اطلاع‌رسانی و رسانه‌ای‌کردن فعالیت‌ها و خدمات. بماند که پذیرش ارزش و اهمیت اقناع و تفاهم، لزوم پذیرش و باور به وجود انسانی پرسشگر و ظهور مفهوم شهروند است که ساختارهای سیاسی و ساختار صنعتی برای ادامه حیات خود به جلب مستمر رضایت